

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

X. De totius corporis, sensuumque exteriorum moderatione. Quantum corpori indulgendum. Castiganda oculorum licentia. Vestium luxus damnatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

ab ipso habes, esse, vivere, intelligere: nihil supererit tibi nisi peccatum. Nihil ergo cum sis, de nihilo gloriari non potes. Incipies esse aliquid, cum te nihil esse cognosces.

C A P U T X.

De totius corporis, sensuumque exteriorum moderatione. Quantum corpori indulgendum. Castiganda oculorum licentia. Vestium luxus damnatur.

1. **H**anc sanam & salubrem vitæ formam teneto, ut corpori tantum tribuas, quantum valetudini satis est. Durius tractandum; ne animo malè pareat. Indulgendum illi, non servandum. Cibus famem sedet, potio sitim extinguit, vestis arceat frigus, domus munimentum sit adversus injurias temporum: ad alia, quæ inutilis labor, veluti ad ornamentum adjecit, subsiste pavidus, & time; his enim insidiæ adversus animam parantur. Omne honestum vile est ei, cui nimis carum est corpus, qui pro illo nimium timet. Major es, & ad majora genitus, quam ut sis vile mancipium corporis tui; quod equidem non aliter respicere debes, quam ut vinculum animi, & libertatis. Vir probus & sapiens ejus curam habet: non, tanquam propter ipsum vivat; sed quia sine illo non potest. Corpus instrumentum est animæ. Quis autem artifex, neglectâ arte, in curandis instrumentis tempus terit? Hebetis ingenii est, circâ corporis ministeria occupari.

2. Quia per sensuum fenestras mors in animam ingreditur; stude illos à terrena vita ad cœlestem traducere: eosque sensim abducito à nimia operis, quod exercent, attentione; ne se avidius rerum terrenarum delectationibus immergant. Servire sensus debent, non imperare. Oculorum inprimis castiganda licentia: nam cum celerimè videant, rerumque plurimarum imagines ad phantasiam, & inde ad mentem transmittant; gravium peccatorum semina in appetitu excitant, nisi firmâ custodiâ muniantur. Si exterioris oculi rectitudinem interioris puritas comitetur, Dei vestigia ubique impressa reperies: & cum Deum in creaturis venerari didiceris, ex his suaviter attolles animum ad divinæ Majestatis contemplationem. Mulier compta elaborata luxuria est: nunquam in ea figas obtutum; quia peribis. Comœdias, choreas, tornea-

menta, theatrales ludos ne spectes: dissipant enim mentem, & ludicris occupant curis; ut se ad cœlum erigere nequeat. Ubi errat oculus, errat affectus.

3. Auditus sensus est disciplinæ, per quem notio veritatis & sapientiæ, quasi per januam, mentem ingreditur. Sepi itaque aures providâ circumspectione; ne pro veritate mendacium, pro sapientiâ stultitia in penetralia cordis irrumpan. Claude illas oblocutionibus; claude suffurris, claude nugis & rumoribus, claude otiosis narrationibus; omnique rei, quæ nihil ad animæ profectum confert. Sicut qui audivit symphoniam, fert secum in auribus modulationem illam, & dulcedinem cantûs, etiam cum discessit: ita malus sermo, quamvis non statim officiat, semina tamen in animo relinquit, quæ diutius hærent, & ex intervallo recurrunt. Deum intus loquentem eò frequentius audies, quod rarius homines audieris. Omnia odoramenta arte confecta effœminatorum sunt, & malè audientium. Ideo, rejecto omni odore, fac ut bonis moribus suavissimam virtutum fragrantiam redeas. Gustum verò castigabis abstinentiâ, & sobrietate; Tactum cilicis, verberibus, duriori strato, aliisque asperitatibus. Satius est corpus affligere, & servare; quam noxiis blanditiis & ipsum & animam perdere in aeternum.

4. Cum ex habitu cultuque corporis internus animi status palàm fiat; ea procul à te sint, quæ solent indicium esse animi pravi & perturbati. Qui olim sapientes inter Ethnicos dicebantur, nec digitum quidem sine ratione exerere viro probo permiserunt. Tantam à te rectitudinem non exigo, sed opto: idque edico, ut abstineas à risu, à scurrilitate, à dissoluti hominis licentiâ, à manuum gesticatione, à præpropere incessu. Ut nihil in te appareat, quod possit offendere intuentes: non fordes vestium, non frontis rugæ, non motus incompoliti, non signa contemptus, seu animi abalienati, non quicquid nauseam, vel fastidium parit. Multa possunt honestè fieri, quæ non possunt honestè videri.

5. Homo nudus creatus est & non erubescibat; non enim poterat rubore eum afficere nuditas ignorata. Postquam verò peccavit, abjectâ innocentiae chlamyde, quæ satis eum tegebat; externa vestis pudori velando necessaria fuit. Sed quod olim in pœnam irrogatum fuit, nunc in dignitatis prærogativam transivit. Quæruntur vestimenta; non quæ tegant, sed quæ ornent, quæ alienis oculis ac libidini placeant. Index ani-

mi vestis est. Nimia ejus accuratio, totusque vultus de speculo & capsula, muliebris ingenii est. Pudebit cultus exterioris, si cogitaveris quid eo tegatur. Qui habet intus ornamenta virtutum, non quaerit externa. Ostentari virtus sine fuce gaudet: quicquid addideris, minus est illa. Vanus hominum error est, fulgere purpurâ, mente fordescere. Quidam se catenis onerant; sed quia aureæ sunt, infamiam servitutis non metuunt. Aliquos non ligat aurum, sed figit: nam per vulnera insigitur auribus, è quibus saepe patrimonium pendens; & quæ olim pœnarum nomina, nunc ambitionis sunt. Non paucos videbis inter pecuniam & speculum diu occupatos, qui magis solliciti de capitis sui decore sunt, quam de salute. Ita prævaluerunt stultorum hominum depravata judicia, ut se rebus ornari putent, quas calcare deberent. Sitigitur vestis tua artis experta; non ad pompam, sed ad necessitatem, intra fastum, supra sordes, & ad vitæ conditionem temperata. Auro te licet & margaritis exornes, sine Christi decore deformis es. Hic est decor, qui semper manet; qui non carnem morituram, sed teipsum intus exornat. Infana ambitio est, finum tegere auro.

CAPUT XI.

De custodia lingua. Quanti momenti sit, & quam difficilis. Quid in sermone servandum; quid vitandum. Qualiter toleranda vitiosa aliorum lingua.

1. **T**anti momenti est custodire linguam, ut majori cura servanda sit, quam pupilla oculi; quia *mors & vita in manibus linguae*. Qui eam cohibere nequit, urbi patenti absque murorum ambitu comparatur. Vix tamen domari potest sine speciali Dei auxilio. Domat homo leonem, domat taurum, domat ursum; & non domat linguam suam. Innata est enim naturæ humanæ loquacitas; ut quod cupit & concipit, statim proloqui gestiat. Tum lingua vicina est cerebro, os phantasiae; ut quod illa cogitat, mox derivet ad os, & in verbo essuat. Docuit te natura, quam sit necessaria linguae custodia, cum duplex ei munimentum objecerit, dentium & labiorum. Sicut autem odor unguenti, pyxidis ore non obstructo, evanescit; ita patente oris janua, omnis animi vigor dissipatur. Male sibi attendit, qui linguae jugiter non attendit.

2. In omni locutione cautus esto, illam comprimens immoderatam affectionem, quæ plerique impelluntur, ad sententiam vix conceptam temerè effutiendam, sine examine & delectu. Fuge duplicitem, & simulationem; sensusque animi, absque involucre & ambiguitate, purissimè profer. Data est tibi à Deo loquendi facultas; ut eâ res, sicuti sunt, verè & candidè enunties. Loquutus, ipse te consule, an ulla in te exæstuet affectio immoderata; nec quicquam linguae permittas, donec commotio cesset: alioquin plura effundes, quæ te postea dixisse poenitebit. Facile silebis, si nulli perturbationum clamores in corde perstreant: si fuerit in anima solitudo & serenitas. Non potest esse alius sermoni, alius animo color. Si mens sana est, si temperans, si composita: sermo quoque siccus ac sobrius erit. Eâ viciatâ, hic quoque assatur. Cujus notæ quisque sit, indicium oratio est.

3. Nullus sit sermo otiosus. Sicut eligis, quo vescaris; sic elige, quod loquaris. Cibum, per os ingressurum, examinas; cur non verbum egressurum, quod saepe in domo tua graviores tragedias excitat, quam cibus in tuo stomacho? Assuesce plurimum tecum, minimum cum aliis loqui. Viros sapientes saepe poenituit, locutos fuisse; nunquam verò, tacuisse. Animalia, quæ sapientiora censentur, parum quoque vocalia sunt. Garrulitas vitium puerorum, & mulierum est, quibus minus rationis inest. Nihil virtutis in eo est, è cujus ore non nisi vana & inutilia procedunt. Si Deum amares, si tuæ salutis studiosus fores, omnia colloquia tua de Deo essent, de virtute, & perfectione. Nescit amor mentiri; regi non potest. Profunditur quisque in ea, quæ amat; & quæ latent in mente, frequentius ad linguam recurrunt. Ideò mentis libenter de rebus divinis loqueris; quia nondum è facie vitiorum emerisisti. Accedit exigua lectio, & meditatio eorum, quæ pertinent ad salutem; ut etiam loqui volentem materia deficiat. *Ex abundantia cordis, os loquitur.*

4. Omnis ferè sermocinatio in congressu hominum, de aliorum vita, moribus, & studiis est. Tot quisque iudices habet, quot sunt capita in civitate. Vix illus est, qui oculos domi habeat. Cacutimus plerique in propriis vitiis discernendis, erga aliena acutissimi. Convitia in proximum plenis valvis admittimus; laudibus vix rimæ patent. Hoc vitium quò communius est, eò studiosius vitandum. Satis tibi negotii cum vitiis tuis; ea carpe & emenda. Arcana tua, sive aliorum,